

Stockholms blodbad.

7

Denna bestämmelse måste det vara, till vilken Johan Sucket och Jens Andersen refererat och som de betecknat såsom S:t Eriks skrivna lag.

Man har alltid om 1397 års traktat uttalat, att den fastslog valkonungadömet. Detta är riktigt. Men traktaten var, vad man förbisett, en kompromiss mellan skilda åskådningar och i själva verket var med den starkaste restriktion den gamla principen om börsrätt till riket bevarad. Valet var begränsat till den föregående konungens söner; fanns endast en, var dennes val givet, och valkonungadömet därmed nära jämnställt med arvkonungadöme. Det är detta, på vilket konung Christiern i föreliggande fall tagit sikte. Vald var han redan, lät han förklara; vad han nu begärde var att såsom den förre konungens ende son och därmed arvinge till Sverige bli krönt och krismad som arvherre till detta rike. Formuleringen var skicklig: man hade endast låtit utfalla ordet »vald» före arvherre. Ordet var lätt att förbise för den som ville eller var tvungen. Riksrådet med ständerna förbisåg det. Och inte endast förbisåg. De pointerade, att kröning och krisning skulle äga rum »utan någon utväljelse».

Den konstitutionella grunden för konung Christierns svenska majestät var därmed fastslagen. Lejonets klo hade stuckit fram. Den hade slagit i bytet. Den nye konungen var proklamerad arvkonung, såsom tiden fattade det alltså »full suverän», fri och obunden av handfästning och stadgar. På en slingrande väg, med folkets eget samtycke, hade man här kommit undan de besvurna privilegierna och friheterna.

Några dagar efter det att riksrådet utfärdat sitt öppna brev, den 4 november, följde kröningen. Platsen var Storkyrkan i Stockholm. Konungen avlade sin ed, utan tvivel efter landslagens föreskrift, att styra riket med infödde män, skydda kyrkan och de försvarslöse, akta ständernas friheter och hålla alla vid lag och rätt. Själva kröningen och riddarslag följde. När allt var över, gick han — heter det hos Olavus Petri — »till bords och hade svenskar, tyskar, danskar till gäst och höll kröningsmåltid i tre dagar. Men då